

**EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT**

**PROGRAMA
PENTRU
LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ MATERNĂ, LIMBA
ȘI LITERATURA ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ PENTRU
COPII, MATEMATICĂ, METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI
LITERATURII MAGHIARE MATERNE/ COMUNICĂRII
ÎN LIMBA MAGHIARĂ MATERNĂ, METODICA
PREDĂRII LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE/
COMUNICĂRII ÎN LIMBA ROMÂNĂ ȘI METODICA
PREDĂRII MATEMATICII / MATEMATICII ȘI
EXPLORĂRII MEDIULUI ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR**

**ÎNVĂȚĂTORI/INSTITUTORI/PROFESORI PENTRU
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR
(ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR ÎN LIMBA MAGHIARĂ MATERNĂ)**

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa se adresează învățătorilor, institutorilor și profesorilor pentru învățământul primar, care s-au înscris și vor susține examenul de definitivare în învățământ.

În elaborarea programei s-au avut în vedere următoarele principii:

- principiul continuității formării inițiale și continue, realizat prin evoluție în carieră și dezvoltare profesională;
- principiul coerenței modular-tematice a programei, asigurat prin articularea proiectării ei, prin modul de elaborare a competențelor generale și specifice, prin modul de selectare a conținuturilor ce vor face obiectul evaluărilor vizate, prin diversitatea formelor și a strategiilor evaluative sugerate pentru a fi utilizate în contextul acestor examinări;
- principiul adecvării și armonizării finalităților și a conținuturilor învățământului primar românesc cu direcțiile și spiritul schimbărilor din societate;
- principiul optimizării și inovării activității în învățământul primar, prin asimilarea celor mai noi achiziții din științele educației și din științele conexe.

Programa pentru examenul național de definitivare în învățământ a învățătorilor/ institutorilor/ profesorilor pentru învățământ primar cu predare în limba maternă maghiară vizează competențe abordabile din perspectiva dimensiunii cognitive, procedural-aplicative și atitudinale și propune o tematică ce corespunde tendințelor în evoluția disciplinelor.

Structura programei este următoarea:

- Notă de prezentare
- Competențele specifice a învățătorilor/ institutorilor/ profesorilor pentru învățământ primar cu predare în limba maternă maghiară;
- Tematica programei în următoarea ordine a disciplinelor:
  1. Limba maghiară și literatura pentru copii în limba maghiară maternă,
  2. Metodica predării limbii și literaturii /comunicării în limba maghiară maternă,
  3. Limba și literatura română și universală pentru copii,
  4. Metodica predării limbii și literaturii /comunicării în limba română
  5. Matematică,
  6. Metodica predării matematicii / matematicii și explorării mediului în învățământul primar
- Repere bibliografice.

SAJÁTOS SZAKMAI KOMPETENCIÁK

A vizsgadolgozat megszerkesztésében a jelölteknek az alábbi szakmai kompetenciákat kell bizonyítaniuk:

- a szaktudományos (szaktárgyi és módszertani) fogalmak ismeretét bizonyító értekező szöveg alkotása;
- lírai és epikai gyermekirodalmi alkotások megértése, értelmezése;
- az irodalmi és nem irodalmi szövegek (élménykínáló, magyarázó típusú és funkcionális, ill. dokumentum típusú szövegek) didaktikai feldolgozása;
- a nyelv működésének ismerete, nyelvi problémaészlelés; a tantervben megjelenő nyelvi ismeretek funkcionális szemléletű didaktikai feldolgozása;
- az érvényes tantervek alapos ismerete;
- a szakirodalomban való tájékozottság.

1. MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM, GYERMEKIRODALOM

TARTALMAK

I. Magyar nyelv

1. A nyelvészet területei. A nyelvi rendszer.
2. Hangtani ismeretek. Magánhangzók, mássalhangzók, magánhangzótörvények, mássalhangzótörvények. A szótag, a szótagolás és az elválasztás.
3. A szójelentés. Hangalak és jelentés viszonya (egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak).
4. A magyar helyesírás alapelvei
5. Szóalaktani ismeretek. A szótő és a toldalékok. A toldalékok fajtái és funkciójuk.
6. Szófajtani ismeretek. Alapszófajok, viszonszók és mondatszók.
7. Mondattani ismeretek. A mondatok szerkezete. Mondattípusok. Az egyszerű mondat. A mondatrészek. Az alárendelő és a mellérendelő és összetett mondatok.
8. Szövegtani ismeretek. A szöveggonnexitás és szöveggonnexió. jellemzői. A szöveg szerkezete. Szövegtípusok.
9. Pragmatika. A beszédaktusok (a mondat cselekvésértéke; a beszédaktusok típusai; a mondatípusok; közvetett beszédaktusok).

II. Magyar irodalom, gyermekirodalom

1. Irodalomelméleti alapfogalmak adekvát alkalmazása

A gyermekirodalom lírai műfajai. Lírai én, a vers témája, hangneme, vershelyzet és versbeszéd, a vers szerkezete, az irodalmi kódok és formák szerepe a jelentésteremtésben (műfajok, esztétikai minőségek, verstani és stilisztikai eszközök)

A gyermekirodalom epikai műfajai. Narrációs eljárások: történetalakítás, tér- és időszerkezet, időkezelés, hősteremtés, elbeszélő, elbeszélői és szereplői szövegek.

2. A gyermekirodalom lírai műfajai

A gyermeklíra műfaji jellemző

A népi gyermeklíra főbb műfajai, formái: mondókák, játékversek

A gyermekversek főbb műfajai, formái: természetleíró költemények, svéd típusú szabadversek, ritkább műfajok (limerick, haiku, rondó)

A gyermeklíra képviselői: pl. Arany János, Áprily Lajos, Balázs Imre József, Fekete Vince, József Attila, Kányádi Sándor, Kosztolányi Dezső, Kovács András Ferenc, Lackfi János, László Noémi, Nemes Nagy Ágnes, Petőfi Sándor, Szabó Lőrinc, Szabó T. Anna, Szilágyi Domokos, Tamkó Sirató Károly, Tandori Dezső, Tóth Krisztina, Weöres Sándor, Zelk Zoltán gyermekversei

3. A gyermekirodalom epikai műfajai

A népköltészet epikai műfajai: a népmese, a népmonda.

Arany László, Benedek Elek, Illyés Gyula meséi és mesegyűjtései

A műköltészeti mese: pl. Berg Judit, Döbrentey Ildikó, Hervay Gizella, Kányádi Sándor, Lázár Ervin, Máté Angi, Zágoni Balázs meséi

Az elbeszélés: pl. Móra Ferenc, Móricz Zsigmond elbeszélései

A gyermek- és meseregény: pl. Berg Judit: *Rumini*-sorozat (1–4. kötet: *Rumini, Rumini Zúzmaragyarmaton, Rumini és a négy jogar, Galléros Fecó naplója*); Fekete István: *Vuk, Bogáncs*; Fodor Sándor: *Csipike*, Lázár Ervin: *Szegény Dzsoni és Árnika, A négyszögletű kerek erdő*; Móra Ferenc: *Kincskereső kisködmön*; Bosnyák Viktória: *Tündérboszorkány*

A verses mese és meseregény: pl. Móricz Zsigmond verses meséi, Fekete Vince: *Ahonnán a nagy-nagy kékség*, Varró Dániel: *Túl a Maszat-hegyen* c. verses meseregénye

SZAKIRODALOM

Az alábbiakban felsorolt szakirodalmi források egy része elektronikusan is elérhető.

1. Adamikné Jászó Anna (1991). *A magyar nyelv könyve*. Trezor Kiadó, Budapest.
2. Bálint Péter-Bódis Zoltán (szerk.) (2006): *Változatok a gyermeklírúra*. Didakt Kiadó, Debrecen.
3. Bognár Tas (2001): *A magyar gyermekvers*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
4. Bognár Tas (2004): *Gyermekpróza. Világ- és magyar irodalom*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
5. Fóris-Ferenczi Rita (szerk.) (2015): *Együtt olvasni jó!* Egyetemi Kiadó, Kolozsvár.
6. Hegedüs Imre János (2006): *Benedek Elek. Monográfia*. Pallas-Akadémia, Csíkszereda.
7. Keszler Borbála (szerk.) (2000): *Magyar grammatika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
8. Komáromi Gabriella (2001): *Gyermekirodalom*. Helikon Kiadó, Budapest.
9. Lovász Andrea (2015): *Felnőtt gyermekirodalom. Tanulmányok, kritikák és majdnem lexikon*. Cerkabella Könyvkiadó, Szentendre.
10. Makkai Kinga (2019): *Útleve Meseországba*. Ábel Kiadó, Kolozsvár.
11. Szántó Bíborka (2020): *Kánonok a magyar gyermekirodalomban*. Kolozsvári Egyetemi Kiadó, Kolozsvár.
12. Tátrai Szilárd (2017): *Pragmatika*. In Tolcsvai Gábor (szerk.): *Nyelvtan*. Osiris Kiadó, Budapest, 1008–1022.
13. Végh Balázs Béla (2007): *A gyermekirodalom változatai*. Korunk Komp-Press, Marosvásárhely.
14. Végh Balázs Béla (2011): *Kalandozások a gyermekirodalomban*. Savaria University Press, Szombathely.
15. A *Székelyföld* folyóirat gyermekirodalmi számai: *Székelyföld* 2016/5, *Székelyföld* 2018/6

2. AZ ANYANYELV TANÍTÁSÁNAK MÓDSZERTANA

MAGYAR ANYANYELVI TANTÁRGYPEDAGÓGIA

Sajátos kompetenciák

A jelöltek az alábbi sajátos kompetenciák kialakulását bizonyítják:

- a tantárgypedagógia tartalmainak összehangolása a pedagógia, pszichológia, didaktika újabb eredményeivel;
- a nyelvi, gyermekirodalmi és tantárgypedagógiai tartalmak összehangolása az elemi tagozatos tantervekkel;
- a tartalmak gyakorlati jellegének a kiemelése;
- az interdiszciplinaritás, a tantárgyterületek (nyelv és irodalom) integrációjának és az alkalmazhatóság elvének az érvényesítése;

- a rugalmas gondolkodás, döntésképeség, kreativitás és együttműködés elvének érvényesítése;
- a szóbeli és írásbeli kommunikációs helyzetekhez igazodó adekvát nyelvhasználat;
- a magyar gyermekirodalom ismerete, kreatív szövegértelmező képesség, érvelés;
- a nyelvi és irodalmi ismeretek didaktikai kontextusban történő alkalmazása;
- az irodalmi szöveghez és a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó tanulási helyzetek választása;
- az anyanyelvi szóbeli és írásbeli kommunikációs képességet fejlesztő interaktív módszerek alkalmazása;
- a nyelvi-kommunikációs kompetencia fejlesztésére alkalmas tevékenységek tervezése;
- az értékelés különböző funkcióinak ismerete, alkalmazása a nyelvi-kommunikációs képesség fejlesztésében

TARTALMAK

1. A szóbeli kommunikációs kompetenciaterület fejlesztése

Kommunikációs kompetencia fejlesztése. Kommunikációs kompetenciát fejlesztő gyakorlatok, nyelvi játékok, beszédművelési gyakorlatok.

2. Az olvasás és írás alapozása

A beszédhanghallás fejlesztésének szerepe az olvasás és írás képességének megalapozásában. Gyakorlatok a beszédhanghallás fejlesztésére. A finommotorika fejlesztésének szerepe és lehetőségei az írás előkészítésében. A nyelvi tudatosság fejlesztése.

3. Olvasástanítás-és az írott szövegértési kompetenciaterület fejlesztése

Hang- és betűtanítás

Az olvasástechnika fejlesztése. Olvasási gyakorlatok.

Az írott szöveg értése, értelmezése. A szövegértés fokozatainak tanítása (értő, értelmező, kritikai, kreatív olvasás).

A lírai alkotások megközelítésének lehetőségei alsó tagozaton. A lírai alkotások feldolgozásának műveletrendje.

Az elbeszélő típusú szövegek feldolgozásának műveletrendje

Tudományos, ismeretterjesztő szövegek feldolgozásának műveletrendje

A funkcionális, illetve dokumentum típusú szövegek (szórólapok, plakátok, használati utasítások, szabályzatok, menetrendek, sms, e-mail stb.) értése

4. Írástanítás és az írott szövegalkotási kompetenciaterület fejlesztése

Az írott betű tanítása

Az írástechnika fejlesztése. Írásgyakorlatok.

- A témához, műfajhoz, kommunikációs partnerhez, a kommunikáció céljához igazodó szövegek alkotása (elbeszélő, leíró, funkcionális, dokumentum típusú). A kreatív-alkotó írás fejlesztése.

4. Nyelvi tapasztalatszerzés és a helyesírás tanítása

A nyelvi érzékenység fejlesztése. A nyelvi tapasztalatszerzés útjai.

A helyesírási készségfejlesztés (a nyelvi illem tanítása)

5. A tanulás szervezése

Az oktatási folyamat tervezése. A képességfejlesztő tanterv egységei és kapcsolatrendszere: alapkompétenciák, sajátos kompetenciák, tartalmak. Az egyéni tervezés formái: kalendarisztikus terv, tematikus terv (a tanulási egység terve), óravázlat/forgatókönyvek.

Tartalom és módszer összefüggése. A módszerválasztást meghatározó tényezők. Hagyományos és interaktív módszerek. A kooperatív módszerek.

Szervezési módok és munkaformák az anyanyelvoktatásban. A frontális munka, az egyéni, páros és csoportmunka.

A tanulók önálló tanulása. Motiválás. Differenciálás és individualizálás.

Az értékelés funkciói és folyamata az anyanyelvoktatásban. Diagnosztikus, formatív/folyamatos és szummatív értékelés. Értékelési stratégiák, eljárások és módszerek.

KÖNYVÉSZET

1. Adamikné Jászó Anna, Kálmánné Bors Irén, Kernya Rózsa, H. Tóth István (2001): *Az anyanyelvi nevelés módszerei. Általános iskola 1-4. osztály*. Kaposvár.
2. Ambrus Ágnes, Péter Lilla, Stark Gabriella (2013): *Gyakorlatközelben. Te mit választanál? Választható tantárgyak az elemi osztályokban*. Ábel Kiadó, Kolozsvár.
3. Ambrus Ágnes, Szántó Bíborka (2019): *Tanítói kézikönyv. Tantervek. Tankönyvek. Értékelés*. Kreatív Kiadó, Marosvásárhely.
4. Antal Sándor (2008): *Anyanyelvi nevelés az alsó tagozaton*. Kolozsvári Egyetemi Kiadó.
5. Bárdos Jenő (2004): A nyelvpedagógia fejlődése és tudatosulása. In: *Nyelvpedagógiai kalandozások. Iskolakultúra*. Pécs.
6. Bodoni Ágnes, Kádár Anna (2010): *Az óvodás- és kisiskoláskor játéka elméleti és módszertani megközelítésben*. Ábel Kiadó, Kolozsvár.
7. Demény Piroska (2009): *Anyanyelvi nevelés óvodában és elemi osztályokban*. Glória Kiadó, Kolozsvár.
8. Fóris-Ferenczi Rita, Orbán Gyöngyi et. al. (2003): *Beszélgetőkönyv a megértő irodalomoktatásról*. T3 Kiadó, Sepsiszentgyörgy.
9. Fóris-Ferenczi Rita (2006): *Anyanyelv-pedagógia. Kísérlet az elmélet(ek) és a gyakorlat egybehangolására*. Erdélyi Tankönyvtanács.
10. Füzfa Balázs (szerk.) (2003): *Élményközpontú irodalomtanítás. A megértés felé*. Pont Kiadó, Budapest.
11. Füzfa Balázs (szerk.) (2002): *Élményközpontú irodalomtanítás. Irodalomtankönyv ma*. Pont Kiadó, Budapest.
12. H. Molnár Emese: *Kooperatív módszerek a gyakorlatban. Szövegértés – szövegalkotás – anyanyelvi tapasztalatszerzés*. http://eta.bibl.u-szeged.hu/1502/1/kooperativ_modszerek.pdf
13. Józsa Krisztián (szerk.) (2006): *Az olvasási képesség fejlődése és fejlesztése*. Dinasztia Tankönyvkiadó, Budapest.
14. Kádár Annamária (2012): *Mesepszichológia. Az érzelmi intelligencia fejlesztése gyermekkorban*. Kulcslyuk Kiadó.
15. Lénárd Sándor, Rapos Nóra (2009): *Fejlesztő értékelés*. Gondolat Kiadó, Budapest.
16. M. Nádas Mária (2010): *A projektoktatás elmélete és gyakorlata*. Gényusz Könyvek.
17. Podráczky Judit (2013): *Különlegesek. Adalékok a differenciálás módszertanához*. Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt, Budapest.
<https://vallalkozokeve.kormany.hu/download/2/0b/71000/kulonlegesek.pdf>
18. Steklács János: *Olvasási stratégiák tanítása, tanulása és az olvasásra vonatkozó meggyőződés* http://ofi.hu/sites/default/files/schoolbook/documents/Olvasas_betekintd394.pdf
19. Szántó Bíborka (2020): *Az óvodai és elemi tagozatos anyanyelvi nevelés tantárgypedagógiája. Második, átdolgozott kiadás*. Kolozsvári Egyetemi Kiadó, Kolozsvár.
20. Tóth László (2002): *Az olvasás pszichológiai alapjai*. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen.
21. Tóth László (2006): *Az írásbeli szövegalkotás pszichológiai alapjai*. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen.
22. Zsigmond István (2008): *Az értő olvasás fejlesztése – útmutató kézikönyv pedagógusok és pedagógusjelöltek számára*. Ábel Kiadó, Kolozsvár.
23. Zsigmond István, Porsche Éva (2009): *Olvasási stratégiák*. Pro-Print Kiadó, Csíkszereda.
24. *** Szövegértés-szövegalkotás kompetenciaterület. Általános szakmai koncepció.

http://www.sulinet.hu/tanar/kompetenciaterulek/1_szovegertes/koncepcio/szovegertes_alt-szakmai_koncepcio_abc.pdf

25. *** Sulinova oktatási programcsomag (1–12 osztály)

http://www.sulinet.hu/tanar/kompetenciaterulek/1_szovegertes/index.html

A *Tanítók Lapja* című folyóirat *Anyanyelv-pedagógia* rovatának az írásai

*** A 3418/2013.03.19. sz. Miniszteri Rendelettel jóváhagyott *Tanterv az anyanyelv kompetencia alapú oktatáshoz. Magyar anyanyelvi kommunikáció az előkészítő osztálytól a II. osztályig*

*** Az 5000/2014.12.02. sz. Miniszteri Rendelettel jóváhagyott *Magyar nyelv és irodalom tanterv az anyanyelv oktatásához. III. és IV. osztály.*

3. LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ PENTRU COPII

I. LIMBA ROMÂNĂ

Fonetică și vocabular

- Nivelul fonetic. Pronunțarea corectă a cuvintelor
- Vocale. Semivocale. Consoane. Diftong. Triftong. Hiat
- Despărțirea cuvintelor în silabe. Reguli. Excepții
- Omografe, omofone. Accentul
- Derivarea. Cuvântul de bază. Rădăcină. Sufixe diminutive și augmentative
- Familia lexicală
- Dinamica vocabularului. Arhaisme. Regionalisme. Neologisme. Împrumuturile (din/în limba română în/din limba maternă; alte împrumuturi)
- Paronimele frecvente. Pleonasmul

Părți de vorbire – părți de propoziție (funcții sintactice)

- Verbul în propoziție. Exprimarea unei acțiuni, stări și existențe. Funcția sintactică de predicat
- Substantivul în propoziție. Exprimarea obiectului direct, indirect și a circumstanțelor (prepoziția, locuțiunea prepozițională). Funcții sintactice
- Adjectivul în propoziție. Exprimarea însușirilor. Forme ale superlativului. Funcții sintactice.
- Pronumele în propoziție. Funcții sintactice
- Numeralul. Exprimarea cantității și a ordinii. Funcții sintactice
- Adverbul în propoziție. Funcții sintactice. Adverbe relative
- Interjecția. Exprimarea emoțiilor și a sunetelor din natură. Funcții sintactice

Propoziția

- Exprimarea raporturilor de coordonare și subordonare (conjuncția și prepoziția)
- Propoziția principală/propoziția secundară. Propoziția simplă. Propoziția dezvoltată. Propoziția afirmativă. Propoziția negativă

Fraza

- Propoziția regentă/elementul regent
- Tipuri de propoziții și structura lor specifică
- Expansiunea și contragerea.

II. LITERATURA ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ PENTRU COPII

- Literatură pentru copii. Definiții. Caracteristici.
- Principalele genuri și specii literare, accesibile școlarilor mici:

1. Creația populară

- Folclorul copiilor (cântece formulă, recitative, numărători)
- Colinde, proverbe, zicători, ghicitori
- Basme populare culese și prelucrate de Petre Ispirescu: *Greuceanu*, *Prâslea cel Voinic și merele de aur*

2. Creația cultă

a. Genul liric

- **poeziile copilăriei** (Tudor Arghezi, *Prisaca*; Ana Blandiana, *Întâmplări din grădina mea*; Passionaria Stoicescu, *Jocuri-poezii despre ce poți fi*)
- **poezia despre natură și viețuitoare** (Vasile Alecsandri, *Pasteluri*; Mihai Eminescu, *Somnoroase păsărele*; Elena Farago, *Cățelușul șchiop*; Passionaria Stoicescu, *Cartea pădurii*; Gellu Naum, *Cărțile cu Apollodor*).

b. Genul epic

- în versuri:

- **fabula** (Alec Donici, *Musca la arat*; Grigore Alexandrescu, *Câinele și cățelul*; Jean de La Fontaine, *Greierele și furnica*)
  - **balada** (George Topîrceanu, *Balada unui greier mic*)
  - **în proză:**
    - **schița** (I.L. Caragiale, *D-l Goe, Vizită, Bubico*)
    - **povestirea** (Emil Gârleanu, *Fricosul*; Mihail Sadoveanu, *Dumbrava minunată*)
    - **legenda** (Alexandru Mitru, *Legende de Olimpului*)
    - **basmul cult** (Barbu Ștefănescu-Delavrancea, *Palatul de cleștar*; Ioan Slavici, *Zâna zorilor*; Hans Christian Andersen, *Rățușca cea urâtă*; Frații Grimm, *Cenușăreasa*)
    - **romanul pentru copii** (Cezar Petrescu, *Fram, ursul polar*; Jonathan Swift – *Călătoriile lui Gulliver*)
- c. Genul dramatic** (Victor Eftimiu, *Înșir-te mărgărite...*)

BIBLIOGRAFIE PENTRU LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ PENTRU COPII

I. Limba română

1. *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, Ediția a II-a revăzută și adăugită (2005), Editura Univers Enciclopedic, București
2. Gheorghe, M., (2009), *Limba română. Probleme teoretice și aplicații*, Editura Universității Transilvania din Brașov
3. Golopenția S., (2017), *Acțiune, interacțiune, identitate, studii de pragmatică lingvistică*, Editura Academiei Române (cap. Româna globală)
4. Pană-Dindelegan, G. (coord.), (2019), *Gramatica limbii române pentru gimnaziu*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București
5. <https://www.eursc.eu/Syllabuses/2015-01-D-45-ro-2.pdf>
6. <https://www.observatoireplurilinguisme.eu/ro/>

II. Literatura română și universală pentru copii

1. Balazs, L., (2003), *Folclor. Noțiuni generale de folclor și poetică populară*, Editura Scientia, Cluj-Napoca
2. Călinescu, G., (2003), *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Semne, București
3. Ciopraga, Constantin, (1997), *Personalitatea literaturii române*, ed. a II-a, revăzută și adăugită, Institutul European, Iași
4. Norel, M., (2012), *Literatură română și literatură pentru copii*, (<https://www.studocu.com/ro/document/universitatea-transilvania-din-brasov/english-literature/note-de-curs/literatura-romana-pt-copii-m-norel/4986179/>)
5. ***Limba Română, revistă de știință și cultură, Chișinău (www.limbaromana.md)
6. ***Manualele și programele școlare pentru învățământul primar/ Comunicare în limba română/ Limba și literatura română, în vigoare în anul școlar în care se susține examenul
7. www.encyclopediavirtuala.ro
8. <http://ro.literaryframework.eu/>
9. www.romanianvoice.com/poezii/
10. www.cartiaudio.eu
11. www.biblior.net

4. METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE/ COMUNICĂRII ÎN LIMBA ROMÂNĂ

TEMATICA PENTRU METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE LA CLASELE CU PREDARE ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR

I. Specificul predării-învățării-evaluării limbii române în învățământul primar cu predare în limba unei minorități

- Specificul curriculumului pentru disciplina Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități
- Influența fenomenelor de transfer și de interferență asupra învățării limbii române;
- Proiectarea activităților didactice în manieră integrată;
- Modelul comunicativ-funcțional și abordarea conținuturilor în clasele pregătitoare – a IV-a;
- Abordarea elementelor de construcție a comunicării din perspectivă funcțională, aplicativă, conform programelor școlare în vigoare;
- Specificul organizării lecțiilor de Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități în clasele pregătitoare – a IV-a;
- Metode și procedee specifice învățării limbii române, ca limba a doua (nematernă);
- Forme de organizare a activităților de învățare în limba română; strategii de diferențiere, individualizare; învățarea prin cooperare;
- Rolul jocului didactic în orele de Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități.

II. Aspecte metodologice privind curriculumul de *Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități în învățământul primar*

1. Comunicarea orală (receptarea mesajului oral, exprimarea orală)

- Strategii de formare a comportamentului de receptor/emitor de mesaje orale;
- Strategii de predare-învățare-evaluare la disciplina Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități;
- Activități de învățare care contribuie la sesizarea elementelor semnificative ale unui mesaj ascultat (clasa pregătitoare – clasa a IV-a);
- Metode și mijloace de învățământ folosite în formarea și dezvoltarea exprimării orale în limba română;
- Formarea și dezvoltarea competențelor de Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități: conținuturi și contexte de realizare, criterii și cerințe în exersarea exprimării corecte, respectarea normelor ortoepice.

2. Comunicarea scrisă (receptarea mesajului scris, exprimarea scrisă)

- Strategii de formare a câmpului vizual (propoziție, cuvânt, silabă, literă);
- Strategii de predare-învățare-evaluare a citit-scrisului în limba română la clasa a II-a (metode și procedee specifice, mijloace de învățământ);
- Specificul abordării textelor în învățământul primar:
  - Textul narativ (elaborarea planului de idei, povestirea/narațiunea, dialogul, descrierea, personajul literar);
  - Textul liric (strofa, versul);
  - Textul nonliterar;
  - Textul funcțional.

- Organizarea textului scris, în funcție de scopul redactării:
- Tehnica elaborării unui text scris: contexte de realizare pentru clasele a III-a – a IV-a;
- Scrierea funcțională (bilet, felicitare, afiș, fluturaș, invitație, email);
- Scrierea imaginativă (pe baza unui șir de întrebări, pe baza unui suport vizual);
- Scrierea despre textul literar (povestirea, descrierea).
- Formarea deprinderilor de exprimare scrisă în învățământul primar – particularități ale însușirii normelor limbii literare în clasele a II-a – a IV-a (ortografie și punctuație).

III. Evaluarea nivelului de pregătire a elevilor la *Comunicare în limba română/Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba unei minorități*

- Forme/tipuri de evaluare a rezultatelor și progresului școlar;
- Metode tradiționale și alternative de evaluare;
- Tipuri de itemi utilizați în practica școlară (clasele pregătitoare – a IV-a).

BIBLIOGRAFIE PENTRU METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE LA CLASELE CU PREDARE ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR

1. Brate, Rodica, (2014), *Limba și literatura română/universală pentru copii. Metodica predării limbii române. Concursul național pentru ocuparea posturilor didactice de învățători (în limbile minorităților)*, Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu
2. Cristea, S., (2002), *Dicționar de pedagogie*, Editura Litera, Chișinău
3. Norel, M. (2010), *Didactica limbii și literaturii române pentru învățământul primar*, Editura Art, București
4. Pamfil, A. (2019), *Limba și literatura română în învățământul primar*, Editura Art
5. Rusu, Mina-Maria; Norel, Mariana (coord.), (2019), *Ghidul profesorului de limba și literatura română pentru aplicarea noilor programe școlare*, Editura Nomina
6. Tódor Erika Mária, (2020), *Predarea-învățarea limbii române ca nematernă (O alternativă a lingvisticii aplicate)*. Scientia, Cluj-Napoca, ISBN 978-606-975-032-2, ediția a II-a (revizuită și îmbogățită)
7. <http://educatiaccontinua.edu.ro/repere-metodologice.html>

5. MATEMATICĂ

TEMATICA PENTRU DISCIPLINA DE EXAMEN MATEMATICĂ

- **Elemente de teoria mulțimilor**
- Noțiunea de mulțime: element, apartenență; reprezentarea mulțimilor
- Relația de incluziune, egalitatea între mulțimi
- Submulțimi; Determinarea unor submulțimi
- Operații cu mulțimi: Reuniunea. Intersecția. Diferența. Complementara unei mulțimi. Produsul cartezian
- Relația de echipotență; cardinalul unei mulțimi

1. Mulțimi de numere

Mulțimea numerelor naturale (N); mulțimea numerelor întregi (Z); mulțimea numerelor raționale (Q); mulțimea numerelor iraționale (I)

Numere naturale

- Sisteme de numerație: sistem pozițional (scrierea în baza 10) și sistem nepozițional (scrierea cu cifre romane)
- Operații cu numere naturale: adunarea și scăderea – proprietăți, înmulțirea și împărțirea - proprietăți, teorema împărțirii cu rest; puterea cu exponent natural a unui număr natural; pătratul unui număr natural, reguli de calcul cu puteri
- Divizibilitatea numerelor naturale, divizor, multiplu, criterii de divizibilitate cu: 2, 3, 5; numere prime, numere compuse
- Descompunerea unui număr natural în factori primi

Numere întregi

- Compararea numerelor întregi
- Operații cu numere întregi: adunarea, scăderea, înmulțirea, împărțirea

Numere raționale:

- Frații ordinare: fracții subunitare, echiunitare, supraunitare; procente; fracții echivalente
- Compararea fracțiilor cu același numitor/numărător; introducerea și scoaterea întregilor dintr-o fracție
- Adunarea și scăderea fracțiilor ordinare cu același numitor
- Frații zecimale: compararea fracțiilor zecimale
- Transformarea unei fracții zecimale în fracție ordinară
- Transformarea unei fracții ordinare în fracție zecimală
- Operații cu numere raționale: adunarea și scăderea fracțiilor zecimale cu un număr finit de zecimale nenule; înmulțirea și împărțirea fracțiilor zecimale cu un număr finit de zecimale nenule
- Media aritmetică

Numere iraționale

- Rădăcina pătrată a unui număr natural
- Algoritm de extragere a rădăcinii pătrate a unui număr natural prin descompunerea numerelor în produs de factori primi

2. Ecuații, inecuații și sisteme de ecuații

- Ecuații de gradul I cu coeficienți în Z; probleme care se rezolvă folosind ecuații de acest tip
- Inecuații de gradul I, cu coeficienți numere întregi
- Sisteme de două ecuații liniare cu două necunoscute, cu coeficienți numere întregi (metoda substituției, metoda reducerii); probleme care se rezolvă cu ajutorul sistemelor de două ecuații cu două necunoscute

3. Elemente de organizare a datelor

- Reprezentarea și interpretarea unor dependențe funcționale prin tabele, diagrame și grafice

4. Unități de măsură pentru lungime, arie, volum, capacitatea vaselor, masă, timp

- Unități de măsură standard; multipli și submultipli; transformări

5. Elemente de geometrie

- **Punct, dreaptă, semidreaptă, segment, linia curbă, linia frântă**

- **Unghi:** definiție, notații, elemente; interiorul unui unghi, exteriorul unui unghi; măsura unui unghi; clasificare

- **Poligoane:**

Triunghiul

- Definiție, elemente; clasificare; perimetru; suma măsurilor unghiurilor unui triunghi
- Linii importante în triunghi: înălțimea, bisectoarea, mediatoarea, mediana (definiție, proprietăți, construcție)
- Ortocentrul, centrul cercului înscris în triunghi, centrul cercului circumscris triunghiului, centrul de greutate
- Criteriile de congruență a triunghiurilor
- Proprietăți ale triunghiului isoscel
- Proprietăți ale triunghiului echilateral
- Triunghiul dreptunghic: proiecții ortogonale pe o dreaptă; teorema înălțimii; teorema catetei, teorema lui Pitagora; reciproca teoremei lui Pitagora
- Perimetrul și aria (formule de calcul)

Patrulaterul

- Patruleterul convex; suma măsurilor unghiurilor unui patrulater convex
- Paralelogramul, proprietăți; paralelograme particulare: dreptunghi, romb, pătrat - proprietăți; trapezul, clasificare, proprietăți, linia mijlocie în trapez
- Perimetre și arii: dreptunghi, romb, pătrat, trapez
- **Cercul:** construcție, elemente
- **Corpuri geometrice:** paralelipiped, cub, piramidă, cilindru, con, sferă (recunoaștere, elemente componente, construcție)

H. BIBLIOGRAFIE PENTRU TEMATICA DISCIPLINEI DE EXAMEN MATEMATICĂ

- Aron, I., Herescu, Gh., Dumitru, A., 1996, *Aritmetica pentru învățători*, București, Editura Didactică și Pedagogică.
- Roșu, M., Roman, M., 1999, *Matematica pentru perfecționarea învățătorilor*, București, Editura All.
- *Manualele de matematică pentru clasele a IV-a – a VIII-a valabile în anul școlar în care se susține examenul.*

6. METODICA PREDĂRII MATEMATICII / MATEMATICII ȘI EXPLORĂRII MEDIULUI ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

TEMATICA PENTRU METODICA PREDĂRII DISCIPLINEI MATEMATICĂ / MATEMATICĂ ȘI EXPLORAREA MEDIULUI

I. Curriculumul în învățământul primar

- Specificul Curriculumului Național la disciplina Matematică și explorarea mediului / Matematică

II. Aspecte metodologice privind curriculumul de *Matematică și explorarea mediului / Matematică în învățământul primar*

1. Elemente pregătitoare pentru formarea conceptului de număr natural; Aspectul cardinal și aspectul ordinal al numărului natural
  2. Metodologii specifice disciplinei *Matematică și explorarea mediului / Matematică*
    - Metodologia formării conceptului de număr natural
    - Metodologia didactică specifică predării operațiilor matematice în mulțimea numerelor naturale; algoritmi de calcul cu numere naturale (adunarea, scăderea, înmulțirea, împărțirea cu rest 0 și cu rest diferit de 0)
    - Metodologia didactică specifică predării-învățării ordinii efectuării operațiilor matematice și utilizării parantezelor
    - Metodologia didactică specifică predării-învățării fracțiilor și a operațiilor cu fracții
    - Metodologia didactică specifică predării-învățării unităților de măsură pentru lungime, masă, capacitate, timp, valoare
    - Metodologia didactică specifică predării-învățării elementelor de geometrie
    - Metodologia de rezolvare și compunere a problemelor de matematică; noțiunea de problemă matematică; etapele rezolvării problemelor de matematică; valențele formative ale activităților de rezolvare a problemelor matematice; metode speciale de rezolvare a problemelor de matematică: metoda figurativă; metoda comparației; metoda mersului invers; metoda reducerii la unitate
  3. Modalități de activizare a elevilor în lecția de matematică
    - Forme de organizare a colectivului de elevi
    - Strategii de diferențiere, individualizare; învățarea prin cooperare
    - Metode de predare-învățare tradiționale și moderne
    - Mijloace de învățământ și suporturi de instruire
  4. Jocul didactic în lecția de matematică: definiție, clasificare, caracteristici, organizarea și desfășurarea jocului didactic matematic, valențe formative ale utilizării acestuia
  5. Caracterul practic-aplicativ al matematicii; contexte de aplicare (explorare, investigare, aproximare, comparare, măsurare, experimentare)
  6. Abordări didactice interdisciplinare în studiul matematicii
- III. Evaluarea didactică la disciplina *Matematică și explorarea mediului / Matematică*; forme/tipuri de evaluare a rezultatelor și a progresului școlar; metode tradiționale și metode alternative de evaluare; tipuri de itemi utilizați în practica școlară

BIBLIOGRAFIE PENTRU METODICA PREDĂRII DISCIPLINEI MATEMATICĂ / MATEMATICĂ ȘI EXPLORAREA MEDIULUI

- Aron, I., 1973, *Metodica predării aritmeticii la clasele I-IV*, București, Editura Didactică și Pedagogică.
- Bolboacă, L., 2001, *Didactica modernă*, Cluj-Napoca, Editura Dacia.
- Burtea, G. (coord.), 1995, *Matematica și logica pentru școlari*, București, Editura Corint.
- Cristea, S., 2002, *Dicționar de pedagogie*, Chișinău, Editura Litera Educațional.
- Dumitru, A. ș.a, 2017, *Metodica predării matematicii - pentru învățământul primar. După noua programă. CP-IV*, Pitești, Editura Carminis.
- Magdaș, I., 2010, *Didactica matematicii pentru învățământul primar și preșcolar - actualitate și perspective*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană.
- Neacșu, I. (coord.), 1988, *Metodica predării matematicii la clasele I-IV*, București, Editura Didactică și Pedagogică.
- Paraschiva, A., Purcaru, M., 2008, *Metodica activităților matematice și a aritmeticii pentru institutori/profesori din învățământul primar și preșcolar*, Brașov, Editura Universității „Transilvania” Brașov.
- Petrovici, C., 2014, *Didactica matematicii pentru învățământul primar*, Iași, Editura Polirom.

- Roșu, M., Roman, M., 2007, *Didactica matematicii în învățământul primar*, MEC, Proiectul pentru Învățământul rural.
- Săvulescu, D. (coord.), 2008, *Metodica predării matematicii în ciclul primar*, Craiova, Editura „Gheorghe Alexandru”.
- Vișoiu, F., 2013, *Metode activ-participative folosite în predarea matematicii la ciclul primar*, Bacău, Ed. Rovimed.
- <http://www.bp-soroca.md/pdf/matematica%20in%20clasele%20primare.pdf>.
- <https://didactika.files.wordpress.com/2008/05/modul-recuperarea-ramanerii-in-urma-la-matematica.pdf>.
- Csíkos Csaba (2018): *Tanítói kézikönyv. Eszterházy Károly Egyetem - Oktatókutatás és Fejlesztő Intézet. Eger.* Elérhető: https://www.tankonyvkatalogus.hu/pdf/FI-503010301_1_kezikonyv.pdf
- Karika Tímea és Csíkos Csaba (2018): A törtfogalom fejlődésének segítése az alsó és felső tagozat határán. *Gyermeknevelés*, 6, 86–98. Elérhető: <http://ojs.elte.hu/gyermekeveles/article/view/580>
- Csíkos Csaba és Lieven Verschaffel (2012): A matematikai műveltség és a matematikatudás alkalmazása. In Csapó, Benő, Szendrei, Mária (szerk.): *Tartalmi keretek a matematika diagnosztikus értékeléséhez*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, pp. 59-97. Elérhető: https://www.academia.edu/27099341/A_matematikai_gondolkod%C3%A1s_diagnosztikus_%C3%A9rt%C3%A9kel%C3%A9se
- Tuzson Zoltán (2014): *Hogyan oldjunk meg aritmetikai feladatokat?* Ábel Kiadó, Kolozsvár.
- *** *Organizarea interdisciplinară a ofertelor de învățare pentru formarea competențelor cheie la școlarii mici, Program de formare continuă de tip „blended learning” pentru cadrele didactice din învățământul primar, proiect POSDRU/87/1.3/S/63113 (beneficiar MECTS), suport de curs, 2012*
- *** *Ghid de evaluare pentru învățământul primar*, SNEE, București, 1999
- *** *Programele școlare pentru învățământul primar - Matematică și explorarea mediului / Matematică, în vigoare în anul școlar în care se susține examenul.*